

היסטוריה

(לימודי חובה – תכנית ייחודית)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

עליך לענות על שתי שאלות – שאלה אחת מכל פרק.

מבין השאלות שבחרת לענות עליהן, לפחות שאלה אחת חייבת לכלול קטע מקור.

פרק ראשון — (50×1) — 50 נקודות

פרק שני — (50×1) — 50 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: כחצי שעה לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

בשאלון זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות — שאלה אחת מכל פרק, מביניהן לפחות שאלה אחת הכוללת קטע מקור.

נושא א — בונים את מדינת ישראל במזרח התיכון

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-3 (50 נקודות).

1. מקור — דרכי המאבק בבריטים

לפניך שני קטעים (1-2) המבטאים השקפות שונות של שניים ממנהיגי היישוב היהודי בסוגיית המאבק בבריטים. קרא את הקטעים, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהם.

קטע 2

הטרור מזיק לנו יותר משהוא מזיק לאנגלים. אנגלים נהרגים בכל חלקי האימפריה, ואין הטרור מעמיד בסכנה את האימפריה שלהם. לנו זה גרוע, כי דרושים לנו כל הכוחות לבניין, וחלק מהנוער הולך לאיבוד...

אולי נוכל לפעול נגד הטרור, אבל לא נעשה דבר נגד עלייה ב', כי אין יהודי שלא יעזור לכל יהודי הרוצה לעלות ארצה בלי סרטיפיקט [רשיון עלייה]. אנחנו לא מכירים בחוקי "הספר הלבן". חוקים המונעים עלייה אינם קיימים בשבילנו.

(מעובד על פי ד' בן-גוריון, לקראת קץ המנדט — זיכרונות מן העזבון, עם עובד, 1993, עמ' 307-308)

קטע 1

לבריטים יש ניסיון רב בשליטה על עמים אחרים, אך בכל פעם שהבריטים נתקלים בהתקפות חזקות או תכופות מדי, הם מתחילים לחפש מוצא. ההיסטוריה וההווה מלמדים אותנו כי אם נצליח לשבור את היוקרה הבריטית בארץ-ישראל, יישבר השלטון הבריטי.

ההתקפות שלנו זכו לפרסום רב באמריקה וברחבי העולם כולו, ואנו מעוניינים שיותר ויותר אנשים יתעניינו בכל המתהווה בארץ-ישראל.

הבריטים תלויים בפת לחמם בחסדי ארצות-הברית, וכבר אינם חופשיים לעשות בנו ככל שיעלה על נפשם.

(מעובד על פי מ' בגין, המוד, אחיאסף, 1950, עמ' 69, 73)

- א. הסבר על פי קטע 1 את הנימוקים של בגין בעד "מאבק רצוף" בבריטים. (26 נקודות)
- ב. הסבר על פי קטע 2 מה בדרך המאבק של בגין בבריטים עורר את התנגדותו של בן-גוריון ועל מה הסכימו שניהם. (24 נקודות)

2.

החלטת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947 וההכרזה על הקמת המדינה

- א. הצג שני יתרונות ושני חסרונות של החלטת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947, מנקודת המבט של היישוב היהודי. (24 נקודות)
- ב. הסבר שני שיקולים בעד ההכרזה על הקמת המדינה בה' באייר תש"ח (1948), ושני שיקולים לדחיית הכרזה זו למועד מאוחר יותר. (26 נקודות)

3.

מלחמת העצמאות (נובמבר 1947 - יולי 1949)

- א. הקמת המדינה תוך כדי לחימה עוררה קשיים רבים. הסבר שלושה מקשיים אלה. (24 נקודות)
- ב. הצג שניים מהיעדים של מדינות ערב ושניים מהיעדים של מדינת ישראל בשלב השני של מלחמת העצמאות. (26 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

פרק שני (50 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 4-6 (50 נקודות).

4. מקור – תהליכי דה־קולוניזציה בצפון אפריקה ובאסיה והשפעתם על היהודים**א.** הסבר שלושה גורמים שסייעו לתהליך הדה־קולוניזציה בצפון אפריקה ובאסיה.

(24 נקודות)

ב. לפניך קטע המתאר את השפעת תהליך הדה־קולוניזציה על היהודים בארצות האסלאם.

כאשר נמסר השלטון לידי ממשלות ערביות עצמאיות החל תהליך מהיר של שיבה אל המקור התרבותי הערבי. היהודים היו לאיבר זר בתוך האומה הערבית המתחדשת. באמצע שנות ה־40 נחקק בעיראק חוק האוסר על יהודים לעבוד במשרדים ממשלתיים, והם פוטרו בהמוניהם. בצפון אפריקה יהודים בוגרי בית ספר לא נתקבלו יותר למשרות ממשלתיות בעלות ערך, משום שהשלטון העדיף צעירים ערבים על צעירים יהודים. דור שלם של צעירים בקהילות היהודיות בארצות אלה מצא את עצמו לפתע בפני מבוי סתום. לדעת רבים, ובהם גם יהודים, הייתה התנועה הציונית אשר הביאה להקמת מדינת ישראל הסיבה החשובה ביותר לקרע ביחסים בין יהודים למוסלמים. אך לדעתי [כותב המאמר] העניין הציוני לא היה הגורם העיקרי בין התהליכים שהביאו לקרע, וגם בהיעדרו היו החיים היהודיים בתוך החברה האסלאמית הולכים לקראת מבוי סתום.

תעמולה אנטי יהודית, דחיקת רגלי יהודים ממוסדות החינוך וממשרות הממשלה, חוקי אפלייה ומחנק כלכלי היו תמיד סממניו המובהקים של הקרע הסופי בין המיעוט היהודי לבין הרוב הלא־יהודי.

(מעובד על פי א' ברזילי, "התהליכים שהביאו למשבר החברה היהודית בארצות האסלאם בתקופתנו", מתוך: **מקדם ומים**, י' שיטריט וח' סעדון [עורכים], אוניברסיטת חיפה, 2000, עמ' 364-368)

על פי הקטע, הסבר שני גורמים לשינוי לרעה ביחס אל היהודים בארצות אלה, בעקבות

תהליך הדה־קולוניזציה.

על פי מה שלמדת, הדגם את דרכי ההתמודדות של היהודים עם שינוי זה במדינה אחת.

(26 נקודות)

5. מ"כור ההיתוך" ל"רב־תרבותיות"

א. מהי תפיסת "כור ההיתוך"?

הסבר את הגורמים לאימוץ תפיסה זו בשני העשורים הראשונים של המדינה.

(24 נקודות)

ב. הסבר שניים מהגורמים למעבר מתפיסת "כור ההיתוך" לתפיסת ה"רב־תרבותיות", והצג שני

ביטויים ל"רב־תרבותיות" בחברה ובתרבות הישראלית בעשורים האחרונים של המאה ה-20.

(26 נקודות)

6. מלחמת יום הכיפורים

א. הסבר שניים מהמניעים של סוריה ומצרים לתקוף את ישראל באוקטובר 1973.

הצג את תוצאות המלחמה באחת החזיתות עם סיום הקרבות. (26 נקודות)

ב. הסבר את השפעות המלחמה על מדינת ישראל: השפעה אחת בתחום היחסים הבין־לאומיים

ושתי השפעות בתחום הפוליטי־חברתי. (24 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך